

گزارش البرادعی، بحران هسته ای و فطر جنگ

سخن بر سر این امر که آیا حتی به فرض سرپیچی ایران از اجرای مصوبه شورای امنیت، دولت امریکا و یا هر دولت دیگری، حق تهدید ایران به حمله نظامی را دارد یا نه، نیست، که قطعاً اگر به قوانین بین المللی احترام گذاشته شود، جز در مواردی که شورای امنیت سازمان ملل برای پاسداشت صلح جهانی کار برد قهر را تجویز کند، که مصداق آن بسیار نادر بوده است، هیچ کشوری حق انجام چنین تهدیدی علیه کشور عضو دیگر سازمان ملل را ندارد. همان قدر که صحبت احمدی نژاد در مورد حذف اسرائیل از روی نقشه جهان، محکوم و مذموم است، به همان اندازه هم بحث حمله نظامی از سوی دولتمردان اسرائیل و یا ایالات متحده آمریکا به تاسیسات اتمی ایران، ناشایست و غیر قابل قبول است. در طول حیات سازمان ملل، حتی نقض یا نپذیرفتن مصوبات شورای امنیت، الزاماً منجر به تهدید نظامی نشده‌اند. نمونه‌های آن هم کم نیستند. اما به تجربه دیده ایم که در توازن قوای کنونی در جهان، این گونه تهدیدها حتی بدون تأیید سازمان ملل و با وجود مخالفت شورای امنیت و نیز بر زمینه فقدان تضمین‌هایی که گزارش البرادعی از آنها یاد کرده است، بر راحتی می‌توانند به عمل تبدیل شده و به فاجعه جنگی دیگر علیه کشور ما منجر شوند. از این رو، با گذشت هر روزی که تلاش‌های آژانس بین المللی انرژی اتمی بدون نتیجه بماند و دبیر کل آن از ارائه گزارشی حاوی تضمین‌های معتبر برای جهانیان در مورد ابعاد برنامه اتمی ایران، عاجز باشد، دامنه این تهدیدها بیشتر و بیشتر خواهد شد.

راه پایان دادن به تحریم‌های اقتصادی که بار اصلی آن بر دوش مردم کوچک و بازار سنگینی می‌کند و به اقتصاد کشور هر روز بیشتر از روز پیش لطمه می‌زند و نیز، مرتفع نمودن هرگونه امکان حمله نظامی و درگیر شدن در یک جنگ دیگر، همکاری فعال با آژانس بین المللی انرژی اتمی، اجرای پروتکل الحاقی، پاسخ به درخواست‌های شورای امنیت سازمان ملل است. ادامه کوتاهی در این عرصه، می‌تواند علاوه بر فشارهای اقتصادی، عواقب شوم دیگری برای کشور ما داشته باشد که مسئولیت آن در وهله اول، متوجه دولت جمهوری اسلامی و تمامی کسانی است که در موقعیت سیاستگذاری کشور قرار دارند و با تصمیمات خود، آینده کشور و زندگی مردم آن را در معرض خطر و تهدید قرار می‌دهند. □

این زمینه، نشان‌دهنده این واقعیت است که در هیات حاکمه ایران، اراده برای حل این معضل و برداشتن گام‌های جدی در تخفیف این بحران بسیار ضعیف است و هر تلاش ولو محدود در این جهت، با مانع مواجه است و از جوانب مختلف عقیم نیز گذاشته می‌شود. واقعیت این است تا زمانی که پروژه هسته ای ایران، در مرکز تصمیم‌گیری اصلی حکومت، و رای کاربرد واقعی آن، به مثابه وسیله‌ای برای اعمال قدرت و شاخ و شانه کشیدن در مقابل رقبا، محسوب می‌شود، همان طور که از شخص رهبری تا رئیس جمهور و دولت محبوب ایشان، همه در صدد هر چه گل آلودتر کردن آب و گرفتن ماهی خود از آن هستند، گشودن گره کور پرونده هسته ای ایران به دست آژانس بین المللی انرژی اتمی مشکل خواهد بود و تلاش‌های آژانس و دبیر کل آن برای پایان دادن به این بحران، راه به جایی نخواهد برد.

بر هیچ کس پوشیده نیست که در شرائطی که امکان راستی آزمائی آژانس بین المللی انرژی اتمی این چنین محدود شود، دولت ایران همکاری فعالی با آژانس انجام ندهد و مصوبات نهادهائی هم چون شورای امنیت سازمان ملل را یک ورق پاره بداند، چه مخاطراتی می‌تواند در کمین کشور ما باشد. این که در مورد گزارش البرادعی در شورای حکام چه بحثی درگیرد، تاثیر چندانی در این امر نخواهد داشت که بعد از این گزارش، درون شورای امنیت سازمان ملل، تلاش برای اعمال تحریم‌های بیشتر علیه ایران ادامه خواهد یافت. توافق و یا عدم توافق ۵+۱ در این مورد نیز، تغییری در این واقعیت نخواهد داد که بخش مهمی از کشورهای صنعتی، از جمله ایالات متحده آمریکا، اکثر کشورهای اتحادیه اروپا و نیز ژاپن، حلقه تحریم‌های تکنونی را تنگتر خواهند کرد.

ایالات متحده آمریکا و متحدین آن در اروپا و بیش از همه اسرائیل، اصرار دولت جمهوری اسلامی بر ادامه غنی سازی اورانیوم را گواهی بر تلاش جمهوری اسلامی بر دستیابی به تسلیحات اتمی ارزیابی می‌کنند. آن‌ها رسماً تهدید کرده‌اند که به هیچ وجه تجهیز ایران به فناوری هسته‌ای را در حدی که تولید تسلیحات اتمی را امکانپذیر می‌سازد، تحمل نخواهند کرد.

پیش نویس آخرین گزارش محمد البرادعی مدیر کل آژانس بین المللی انرژی اتمی در برخی زمینه‌ها بر بهبود در همکاری دولت ایران با آژانس تاکید کرده ولی در عین حال اضافه کرده است که در برخی زمینه‌های مورد سوال و در مورد درخواست اصلی شورای امنیت سازمان ملل، دولت ایران اقدامی نکرده است. آقای البرادعی در گزارش خود تصریح نموده که ابهامات در مورد دستگاه‌های سانتریفوژ اورانیوم از نوع پی ۱ و پی ۲ برطرف شده است، اما «برخلاف تصمیمات شورای امنیت، ایران فعالیت‌های مربوط به غنی‌سازی را تعلیق نکرده است و به فعالیت در کارخانه ی پیلوت غنی‌سازی سوخت و کارخانه‌ی غنی‌سازی سوخت نظیر ادامه داده است. ایران همچنین به ساخت رآکتور تحقیقاتی تهران و عملیات کارخانه‌ی تولید آب سنگین ادامه داده است». آقای البرادعی نتیجه گرفته است: «اگرچه آژانس هیچ اطلاعات ملموسی به غیر از آن که از طریق طرح اقدام پاسخ داده شده است، درباره مواد و فعالیت‌های هسته‌ای احتمالی اعلام نشده در ایران در اختیار ندارد، در موقعیتی نیست که بتواند تضمین‌های معتبری درباره نبود مواد و فعالیت‌های هسته‌ای اعلام نشده در ایران بدون اجرای کامل پروتکل الحاقی را ارائه دهد». گزارش آقای البرادعی همچنین بر شفاف نبودن ابعاد برنامه اتمی ایران انگشت گذاشته و همکاری دولت ایران را منفعلانه ارزیابی کرده است.

عدم اطمینان و یا تردید آژانس بین المللی انرژی اتمی در مورد ابعاد برنامه اتمی ایران، فقط از پنهانکاری اولیه دولت ایران در این زمینه نشأت نمی‌گیرد. تداوم این پنهانکاری‌ها و همکاری قطره چکانی با آژانس بین المللی انرژی اتمی و عدم اجرای پروتکل الحاقی، سد راه حل مسائل مربوط به شفاف سازی در این عرصه بوده است. همین روش هم هست که برنامه اتمی ایران را به شورای امنیت سازمان ملل کشانده است.

در این گزارش نیز، گره کور همچنان فقدان اراده برای ارائه اطلاعات جامع در مورد ابعاد برنامه اتمی ایران به آژانس است. هیچکس جز جمهوری اسلامی ایران در لحظه کنونی قادر به گشودن این گره نیست. استعفای لاریجانی از مسئولیت پیشبرد مذاکرات در